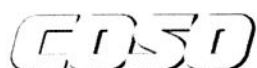
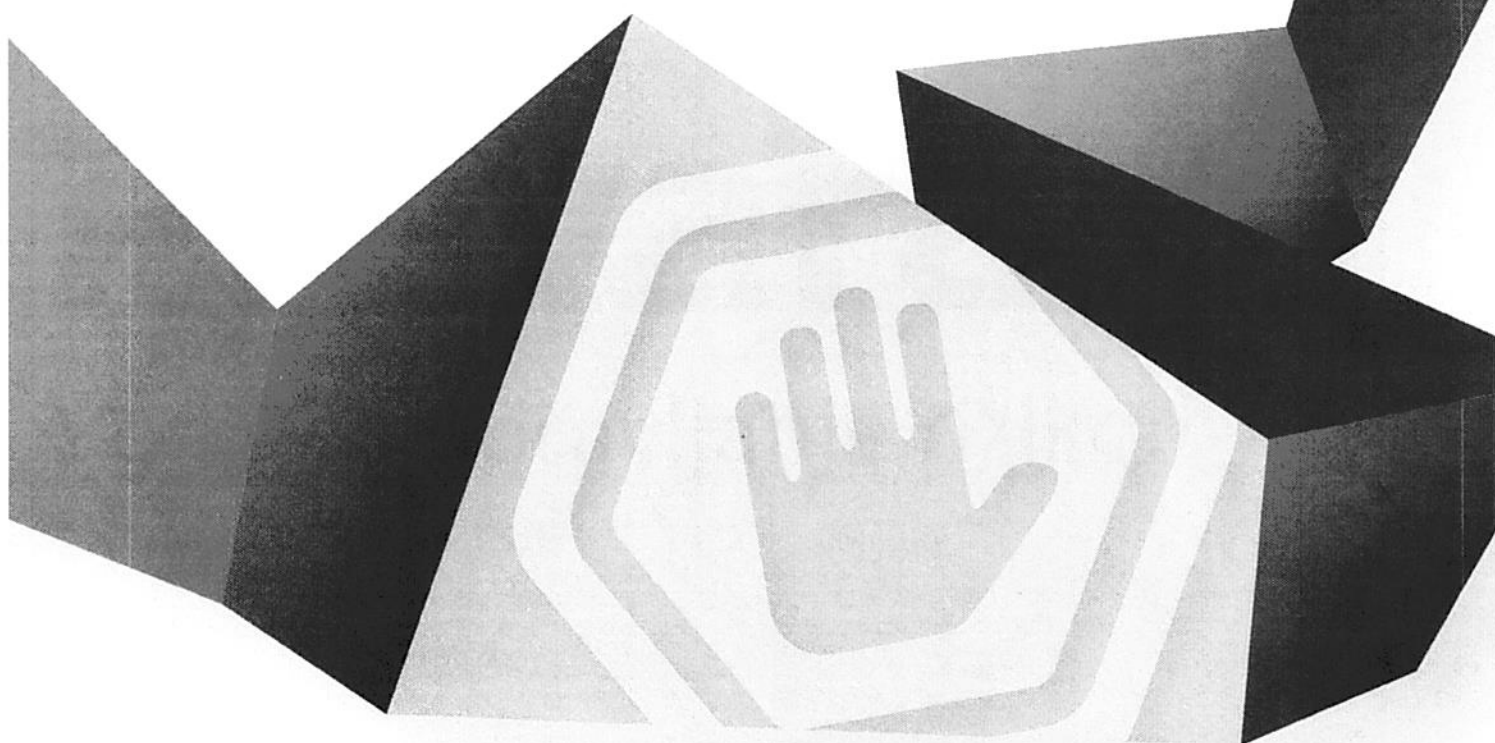

Prevara

Vodič za upravljanje rizikom

REZIME

Committee of Sponsoring
Organizations of the
Treadway Commission

Nacionalna komisija za falsifikovane finansijske izveštaje

Principal Authors

David L. Cotton, CPA, CFE, CGFM
Chairman, Cotton & Company LLP

Sandra Johnigan, CPA/CFF, CFE
Owner, Johnigan, P.C.

Leslye Givarz, CPA
Technical Editor, Public Company Accounting Oversight Board (Retired)

IZRAZI ZAHVALNOSTI

COSO i ACFE zahvaljuju svakom od članova Radne grupe za upravljanje rizikom od prevara i Savetodavne komisije (vidi stranu 6) na njihovom velikodušnom doprinosu u vremenu, resursima i znanju. Posebno, COSO i ACFE zahvaljuju Davidu L. Cottonu, predsedavajućem Radne grupe za upravljanje rizicima od prevara, za njegovo izvanredno vođstvo i napore ka završetku ovog vodiča.

COSO Board Members

Robert B. Hirth, Jr.
COSO Chair

Douglas F. Prawitt, Ph.D., CPA
American Accounting Association

Charles Landes, CPA
American Institute of CPAs (AICPA)

Mitchell A. Danaher, CMA
Financial Executives International

Sandra Richtermeyer, Ph.D., CMA, CPA
Institute of Management Accountants

Richard F. Chambers, CIA, QIAL, CGAP, CCSA, CRMA
The Institute of Internal Auditors

Predgovor

Ovaj projekat je razvila Nacionalna komisija za falsifikovane finansijske izveštaje – COSO i posvećen je pružanju osmišljenog liderstva kroz razvoj sveobuhvatnih okvira i uputstava o upravljanju rizicima preduzeća, internoj kontroli i sprečavanju prevara dizajniranih da poboljšaju organizacioni učinak i upravljanje i kako bi se smanjio stepen prevare u organizacijama. COSO je inicijativa privatnog sektora koju zajednički sponzorišu i finansiraju sledeće organizacije:

American Accounting Association (AAA)
aaahq.org

The Institute of Management Accountants (IMA)
Imanet.org

American Institute of CPAs (AICPA)
aicpa.org

The Institute of Internal Auditors (IIA)
theiia.org

Financial Executives International (FEI)
financialexecutives.org

Prevara

Vodič za upravljanje rizikom

REZIME

September, 2016

Istraživanje razvijeno od:

Committee of Sponsoring
Organizations of the
Treadway Commission

PREDGOVOR

Godine 1992. Nacionalna komisija za falsifikovane finansijske izveštaje (COSO - Committee of sponsoring Organisation of the Treadway Commission) je objavila dokument "Interna kontrola - integrisani okvir". Ovaj okvir je široko prihvaćen i koristi se u velikom broju zemalja u svetu. Prepoznat je kao vodeći okvir za dizajniranje, implementaciju i sprovođenje interne kontrole i procenu efikasnosti interne kontrole.

COSO je revidirao prvobitni okvir, 2013. godine. Okvir iz 2013. uključuje 17 principa.¹ Ovih 17 principa povezano je sa pet komponenti interne kontrole, i obezbeđuje smernice za korisnika u dizajniranju i implementaciji sistema interne kontrole i za razumevanje zahteva za efektivnu internu kontrolu. COSO jasno ističe da bi sistem interne kontrole bio efikasan, potrebno je da je svaki od 17 principa prisutan u organizaciji, da je operativan i funkcioniše zajedno na integrisan način.

Princip 8, jedan od principa komponente procene rizika, glasi:
Organizacija razmatra mogućnosti za prevaru pri proceni rizika za postizanje ciljeva.

Ova publikacija, Vodič za upravljanje rizikom od prevara, treba da podrži okvir iz 2013. godine i u skladu sa njim, može poslužiti kao vodič za najbolju praksu za organizacije koje slede novi princip procene u rešavanju rizika od prevare.

Za organizacije koje žele da uspostave sveobuhvatniji pristup upravljanju rizikom od prevare, ovaj vodič uključuje više potrebnih informacija za procenu rizika od prevare. Takođe uključuje uputstva za uspostavljanje sveobuhvatnog programa upravljanja rizikom od prevara koji sadrži:

- Uspostavljanje politike upravljanja rizikom od prevara
- Izvođenje procene rizika od prevare
- Osmišljavanje i sprovođenje preventivnih i detektivnih aktivnosti kontrole protiv prevara
- Sprovođenje istraga i
- Praćenje i evaluacija ukupnog programa upravljanja rizikom od prevara.

Ovaj vodič je dizajniran da bude od koristi korisnicima COSO okvira. Sadrži *principe* i *tačke fokusa*.² Pet principa ovog vodiča su u skladu sa 5 COSO komponenti interne kontrole³ i 17 COSO principa.

Ovaj vodič se zasniva i ažurira prethodni iz 2008. godine, koji su objavili i sponzorirali Američki institut sertifikovanih profesionalnih računovođa (AICPA - American Institute of Certified Professional Accountants), Institut internih revizora (IIA - Institute of Internal Auditors) i Udruženje sertifikovanih ispitivača prevara (ACFE - Association of Certified Fraud Examiners). Prethodna publikacija, "*Upravljanje poslovnim rizikom od prevare: Praktični vodič*", sadržala je slične smernice za uspostavljanje razumljivog Programa upravljanja rizikom od prevara, koji su mnoge organizacije koristile za upravljanje rizikom od prevare. COSO ceni rad radne grupe koja je napravila ovu prethodnu publikaciju. Ovaj novi vodič se nadograđuje na prethodni tako što ga ažurira

¹ Prema COSO okviru iz 2013, relevantni principi „predstavljaju fundamentalne koncepte povezane sa komponentama“ interne kontrole.

² Prema COSO okviru iz 2013, tačke fokusa su „važne karakteristike principa“.

³ Prema COSO okviru iz 2013., komponenta je „jedan od pet elemenata interne kontrole. Komponente unutrašnje kontrole su: kontrolno okruženje, procena rizika, kontrolne aktivnosti, informisanje i komunikacija i aktivnosti praćenja.“

sa novim dostignućima, revidira terminologiju kako bi bila u skladu sa novijom COSO terminologijom i dodaje važne informacije u vezi sa razvojem tehnologije — posebno analitiku podataka.

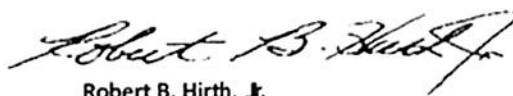
Ovaj vodič pruža pogled sa višeg nivoa upravljanja, namenjen upravnom odboru i višem rukovodstvu i dizajniran je da objasni prednosti uspostavljanja jakih politika i kontrola protiv prevara. Dodaci vodiča sadrže vredne šablone, uzorke, primere i alate koji pomažu korisnicima u primeni najboljih praksi vodiča.

Pored toga, vodič objašnjava povezanost sa korisnim šablonima i alatima koji se mogu koristiti da bi implementacija i dokumentovanje sveobuhvatnog programa upravljanja rizikom od prevara bili efikasniji.

COSO je takođe objavio "Upravljanje rizikom preduzeća — Integrirani okvir" (URP okvir). Ovaj vodič, COSO okvir iz 2013. i okvir URP, imaju za cilj da budu komplementarni. U zavisnosti od toga kako organizacija primenjuje Okvir interne kontrole, URP okvir i ovaj vodič, mogu postojati oblasti koje se preklapaju i međusobno povezuju. Rizik od prevare može uticati na oblasti izvan računovodstva i aktivnosti finansijskog upravljanja. Zaista, organizacija koja nastoji da minimizira negativne uticaje prevare treba da razmotri rizik od prevare u svim delovima preduzeća i oblastima njegovog poslovanja.

COSO odbor želi da se zahvali članovima Radne grupe koja je izradila ovaj vodič, Savetodavnoj komisiji koja je pregledala nacрте vodiča i dala vredne povratne informacije, i COSO Savetodavnom veću na njihovom doprinosu u pregledu vodiča.

Konačno, COSO odbor sa zahvalnošću odaje priznanje Dejvidu L. Kotonu, predsedniku Radne grupe, za njegovo izvanredno vođstvo i napore ka završetku ovog vodiča.

Robert B. Hirth, Jr.
COSO Chair

James D. Ratley
ACFE President and CEO

Radna grupa za upravljanje rizikom od prevara:

Barbara Andrews AICPA	Bert Edwards Formerly State Department	Bill Leone Norton Rose Fulbright	Jeffrey Steinhoff KPMG
Michael Birdsall Comcast Corporation	Frank Faist Charter Communications	Andi McNeal ACFE	William Titera Formerly EY
Toby Bishop Formerly ACFE, Deloitte	Eric Feldman Affiliated Monitors, Inc.	Linda Miller GAO	Michael Ueltzen Ueltzen & Company
Margot Cella Center for Audit Quality	Dan George USAC	Kemi Olateju General Electric	Pamela Verick Protiviti
David Coderre CAATS	John D. Gill ACFE	Chris Pembroke Crawford & Associates, PC	Vincent Walden EY
David L. Cotton, Chair Cotton & Company LLP	Leslye Givarz Formerly AICPA, PCAOB	J. Michael Peppers University of Texas	Bill Warren PwC
James Dalkin GAO	Cindi Hook Comcast Corporation	Kelly Richmond Pope DePaul University	Richard Woodford U.S. Coast Guard Investigative Service
Ron Durkin Durkin Forensic, Inc.	Sandra K. Johnigan Johnigan, PC	Carolyn Devine Saint University of Virginia	

Savetodavna komisija za upravljanje rizikom od prevara:

Dan Amiram Columbia University Business School	Michael Justus University of Nebraska
Zahn Bozanic The Ohio State University	Theresa Nellis-Matson New York Office of the State Comptroller
Greg Brush Tennessee Comptroller of Treasury	Jennifer Paperman New York Office of the State Comptroller
Tamia Buckingham Massachusetts School Building Authority	Daniel Rossi New York Office of the State Comptroller
Ashley L. Comer James Madison University	Lynda Harbold Schwartz Upland Advisory LLC
Molly Dawson Cotton & Company LLP	Rosie Tomforde Regional Government
Eric Eisenstein Cotton & Company LLP	

COSO odbor sa zahvaljuje i odaje priznanje Dejvidu L. Kotonu, predsedniku Radne grupe za upravljanje rizicima od prevara, za njegovo izvanredno vođstvo i napore na pripremi ovog vodiča.

Rezime | Upravljanje rizikom od prevara⁴

Prevara je bilo koja namerna radnja ili propust, osmišljena da bi se obmanuli drugi, koja za rezultat ima da žrtva pretrpi gubitak i/ili da izvršilac prevare ostvari korist.

Sve organizacije su podložne rizicima od prevare. Nemoguće je eliminisati sve prevare u svim organizacijama. Međutim, primena principa u ovom vodiču će maksimalno povećati verovatnoću da će prevara biti sprečena ili otkrivena na vreme i stvoriti snažan efekat odvraćanja od prevare.

Upravni odbor⁵, najviše rukovodstvo i zaposleni na svim nivoima organizacije — uključujući sve nivoe menadžmenta, zaposlenih i internih revizora — imaju odgovornost za upravljanje rizikom od prevare. Od njih se posebno očekuje da razumeju kako organizacija reaguje na povećane rizike i propise, kao i postojanje nadzora javnosti i zainteresovanih strana; koji oblik programa upravljanja rizikom od prevara organizacija ima; kako identifikuje rizike od prevare; šta radi da bi bolje sprečili prevare ili je bar otkrili ranije; i koji proces postoji za istragu prevare i preduzimanje korektivnih radnji. Ovaj vodič za upravljanje rizikom od prevara je dizajniran da pomogne u rešavanju ovih složenih problema.

Ovaj vodič preporučuje načine na koje upravni odbori, više rukovodstvo, zaposleni na svim nivoima i interni revizori mogu da doprinesu odvraćanju od prevare u svojoj organizaciji. Odvraćanje od prevare je proces eliminisanja faktora koji mogu izazvati prevare. Odvraćanje se postiže kada organizacija implementira proces upravljanja rizikom od prevara koji:

- Uspostavlja vidljiv i strog proces upravljanja prevarama
- Stvara transparentnu i zdravu kulturu borbe protiv prevara u organizaciji
- Uključuje periodičnu detaljnu procenu rizika od prevare
- Dizajnira, implementira i održava preventivne i detektivne procese i procedure kontrole protiv prevara
- Odmah preduzima mere kao odgovor na optužbe za prevare, uključujući, gde je to odgovarajuće, radnje protiv onih koji su umešani u nezakonite radnje.

Ovaj vodič pruža smernice za implementaciju koje definišu principe i tačke fokusa⁶ za upravljanje rizikom od prevara i opisuje kako organizacije različitih veličina i tipova mogu da uspostave sopstvene programe upravljanja rizikom od prevara. Vodič uključuje primere ključnih programskih komponenti i resursa koje organizacije mogu da koriste kao polaznu tačku za efikasan i efikasan razvoj programa upravljanja rizikom od prevara. Pored toga, vodič sadrži preporuke za druga uputstva kako bi se omogućilo prilagođavanje programa upravljanja rizikom od prevara za određenu oblast poslovanja, državne ili neprofitne organizacije. Svaka organizacija treba sama da proceni značaj koji treba da ima upravljanje rizikom od prevare u organizaciji, na osnovu svoje veličine i okolnosti.

Vodič takođe sadrži dragocene informacije za korisnike koji sprovode proces upravljanja rizikom od prevara. Na primer, bavi se ulogama i odgovornostima upravljanja rizikom od prevara, razmatra upravljanje rizikom od prevara kod manjih organizacija, analitikom podataka koja se koristi kao deo upravljanja rizikom od prevare kao i upravljanje rizikom od prevare u granicama države.

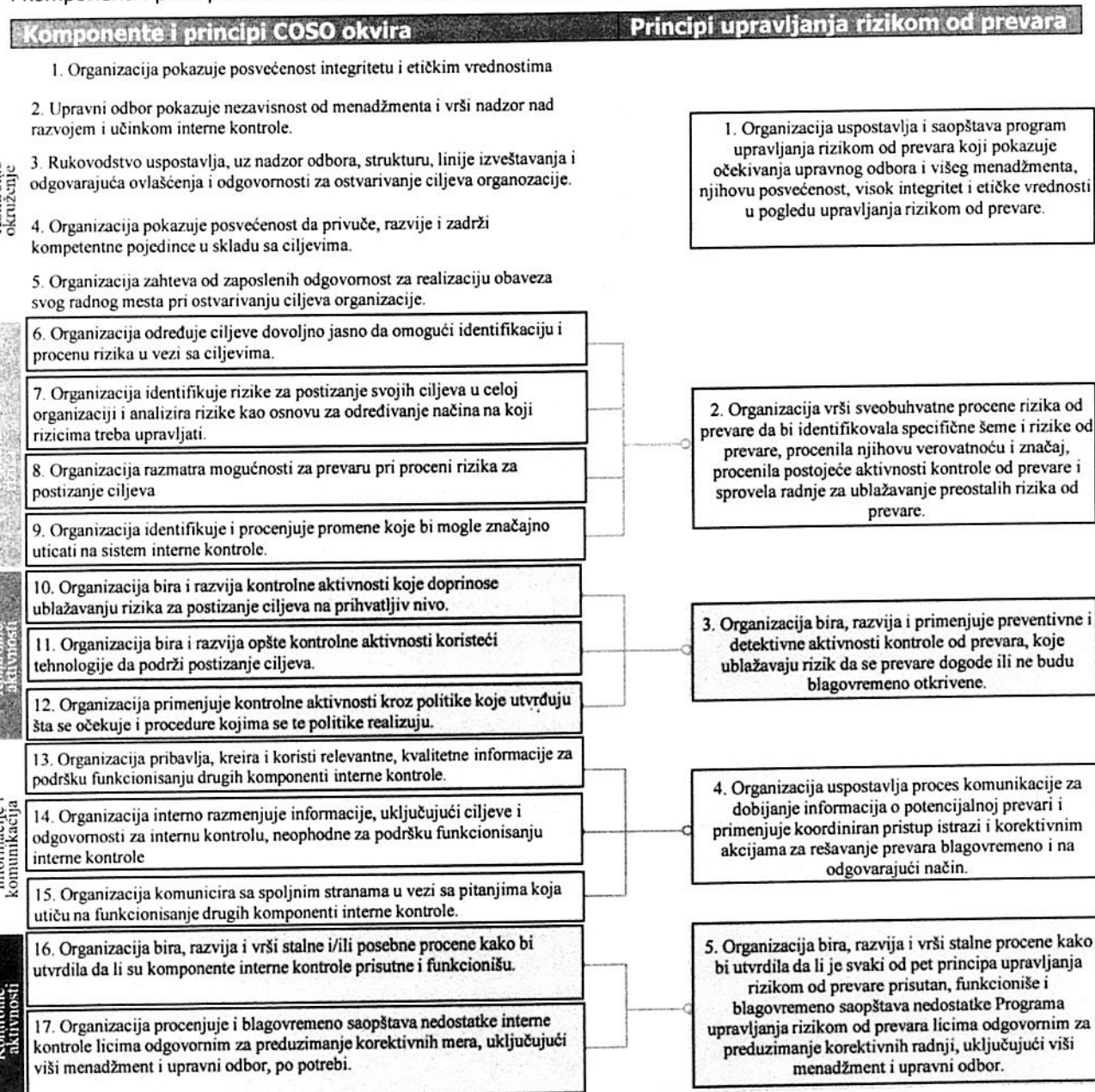
⁴ Za potrebe ovog vodiča, autori su razvili ovu praktičnu definiciju. Autori priznaju da postoje mnoge druge definicije prevare, uključujući one koje je razvio Odbor za standarde revizije Američkog instituta ovlašćenih javnih računovoda, Odbor za nadzor računovodstva javnih preduzeća i Kancelarija za odgovornost vlade.

⁵ U ovom vodiču, termini odbor, upravni ili nadzorni odbor i odbor direktora odnose se na upravno ili nadzorno telo ili one koji su zaduženi za upravljanje organizacijom.

⁶ Prema COSO okviru "Interna kontrola — Integrirani okvir" iz maja 2013., relevantni principi predstavljaju osnovne koncepte povezane sa komponentama interne kontrole. Tačke fokusa su važne karakteristike principa.

Odnos između pet komponenti okvira COSO iz 2013., 17 principa interne kontrole i pet principa upravljanja rizikom od prevara ovog vodiča

COSO je 2013. revidirao okvir iz 1992. "Interne kontrole — Integrirani okvir" kako bi uključio 17 principa. Ovih 17 principa je povezano sa pet komponenti interne kontrole COSO definisanih 1992. godine. U ovom vodiču, pet principa upravljanja rizikom od prevara u potpunosti podržavaju, konzistentni su sa 17 principa⁷ interne kontrole COSO okvira iz 2013. i paralelni su sa njima. Korelacija između principa upravljanja rizikom od prevara i komponenti i principa interne kontrole COSO okvira iz 2013. je sledeća:

⁷ Savezna vlada SAD usvojila je 17 principa interne kontrole COSO okvira iz 2013. u Standardima za internu kontrolu savezne vlade, koje objavljuje Generalni kontrolor Sjedinjenih Država. Zakon o finansijskom integritetu federalnih menadžera iz 1982. zahteva od saveznih agencija da poštuju standarde glavnog kontrolora. Pored toga, Vladina kancelarija za odgovornost (GAO- Government Accountability Office) je objavila Okvir za upravljanje rizicima od prevara u federalnim programima, koji je razvijen na osnovu vodećih praksi kao alat za savezne agencije za upotrebu u razvoju programa za upravljanje rizikom od prevara. [Pogledajte gao.gov/assets/680/671664.pdf.]

Najočiglednija veza između ova dva seta principa je princip 8 COSO okvira iz 2013. godine (Organizacija razmatra mogućnosti za prevare pri proceni rizika za postizanje ciljeva) i princip 2 upravljanja rizikom od prevare (Organizacija vrši sveobuhvatne procene rizika od prevare kako bi identifikovala specifične šeme i rizike prevare, procenjuje njihovu verovatnoću i značaj, procenjuje postojeće aktivnosti za kontrolu protiv prevare i sprovodi radnje za ublažavanje preostalih rizika od prevare). Pored toga, kao što je prikazano u prethodnoj tabeli, svi principi COSO okvira iz 2013. godine i upravljanja rizikom od prevara su u međusobnom odnosu i utiču jedni na druge.

Rezime komponenti i principa upravljanja rizikom od prevara

Upravljanje rizikom od prevare

Upravljanje rizikom od prevara je sastavna komponenta **korporativnog upravljanja** i internog **kontrolnog okruženja**. Korporativno upravljanje utiče na način na koji upravni odbor i menadžment izvršavaju svoje obaveze prema ciljevima organizacije, uključujući i obezbeđenje naplate od strane banke - fiducijara, izveštavanja i pravne odgovornosti prema zainteresovanim stranama. Interno kontrolno okruženje stvara odnose koji podržavaju procenu rizika kako bi se postigli ciljevi organizacije.

Kontrolno okruženje

Princip 1 Organizacija uspostavlja i saopštava Program upravljanja rizikom od prevare koji pokazuje očekivanja od upravnog odbora i višeg rukovodstva, njihovu posvećenost, visok integritet i etičke vrednosti u pogledu upravljanja rizikom od prevare.

Procena rizika od prevare

Procena rizika od prevare je dinamičan proces koji se ponavlja kako bi se identifikovali i procenili rizici od prevare relevantni za organizaciju. Procena rizika od prevare razmatra rizik od lažnog finansijskog izveštavanja, lažnog nefinansijskog izveštavanja, **pronevere imovine** i nezakonitih radnji (uključujući korupciju). Organizacije mogu da prilagode ovaj pristup tako da zadovolje svoje individualne potrebe, složenost i ciljeve. Procena rizika od prevare nije samo sastavna komponenta procene rizika i interne kontrole, ona je takođe posebno povezana sa principom 8 COSO okvira iz 2013.

Procena rizika

Princip 2 Organizacija vrši sveobuhvatne procene rizika od prevare kako bi identifikovala specifične šeme i rizike od prevare, procenila njihovu verovatnoću i značaj, procenila postojeće aktivnosti kontrole od prevare i sprovela radnje za ublažavanje preostalih rizika od prevare.

Aktivnosti kontrole protiv prevara

Kontrolne aktivnosti protiv prevara su radnje uspostavljene kroz politike i procedure koje pomažu da se osigura da se sprovedu direktive rukovodstva za ublažavanje rizika od prevare. Aktivnosti kontrole protiv prevara su specifični postupci ili procesi koji imaju za cilj da spreče pojavu prevare ili da brzo otkriju prevare u slučaju da do nje dođe.

Uopšteno, aktivnosti praćenja upravljanja rizikom od prevara se klasifikuju kao preventivne (osmišljene za izbegavanje prevarnog događaja ili transakcije u trenutku početnog pojavljivanja) ili detektivne (osmišljene za otkrivanje lažnog događaja ili transakcije nakon što se dogodi prevarna radnja). Odabir, razvoj, implementacija

i praćenje aktivnosti prevencije i kontrole prevara su ključni elementi upravljanja rizikom od prevare. Aktivnosti kontrole protiv prevare su dokumentovane opisima identifikovanog rizika i šemama prevare, aktivnostima kontrole protiv prevare, koje su osmišljene da ublaže rizik od prevare i identifikacijom onih koji su odgovorni za aktivnost kontrole protiv prevare. Aktivnosti kontrole protiv prevara su sastavni deo postojeće komponente interne kontrole za procenu rizika od prevara.

kontrolne aktivnosti

Princip 3 Organizacija bira, razvija i primenjuje preventivne i detektivne aktivnosti kontrole protiv prevara da ublaži rizik da se prevare dogode ili ne budu blagovremeno otkrivene.

Istraga prevara i korektivne mere

Kontrolne aktivnosti ne mogu pružiti apsolutnu sigurnost protiv prevare. Kao rezultat toga, upravni odbor organizacije obezbeđuje da organizacija razvije i implementira sistem za blagovremnu, kompetentnu reviziju koja poštuje poverljivost podataka, istraživanje i rešavanje slučajeva neusaglašenosti, kao i navoda koji uključuju prevaru i nedolično ponašanje. Organizacija može poboljšati svoje šanse za nadoknadu gubitaka, minimiziranjem izloženosti sudskim sporovima i narušavanju reputacije, uspostavljanjem i pažljivim planiranjem procesa istraživanja i korektivnih mera.

informacije i komunikacija

Princip 4 Organizacija uspostavlja proces komunikacije kako bi dobila informacije o potencijalnoj prevari i primenjuje koordiniran pristup istraživanju i korektivnim akcijama za rešavanje prevara blagovremeno i na odgovarajući način.

Aktivnosti praćenja upravljanja rizikom od prevara

Peti princip upravljanja rizikom od prevara odnosi se na praćenje ukupnog procesa upravljanja rizikom od prevare. Organizacije koriste aktivnosti praćenja upravljanja rizikom od prevara kako bi osigurale da je svaki od pet principa upravljanja rizikom od prevara prisutan, funkcioniše i da organizacija blagovremeno identifikuje nastale promene.

Organizacije koriste stalne i odvojene (periodične) procene, ili kombinaciju ova dva načina, za obavljanje aktivnosti praćenja prevara. Slično kao COSO okvir iz 2013, stalne procene po Programu upravljanja rizikom od prevara koje su ugrađene u poslovne procese organizacije na različitim nivoima, daju pravovremene informacije. Nasuprot tome, organizacije periodično sprovode odvojene procene koje se razlikuju po obimu i vremenu na osnovu brojnih faktora i uključuju rezultate tekućih procena.

aktivnosti nadzora

Princip 5 Organizacija bira, razvija i vrši stalne provere kako bi potvrdila da li je svaki od pet principa upravljanja rizikom od prevara prisutan, funkcioniše i blagovremeno saopštava nedostatke Programa upravljanja rizikom od prevara licima odgovornim za preduzimanje korektivnih aktivnosti, uključujući više rukovodstvo i upravni odbor.

Efikasno upravljanje rizikom od prevara

COSO okvir iz 2013. pojašnjava da je potrebno da svaki od njegovih 17 principa bude prisutan, funkcioniše i primenjuje se sveobuhvatno, kako bi sistem interne kontrole bio efikasan.

Princip 8, jedan od principa komponente procene rizika, glasi:
Organizacija razmatra mogućnosti prevare pri proceni rizika za postizanje ciljeva.

Ovaj vodič ima za cilj da podrži i bude u skladu sa COSO okvirom iz 2013. i može poslužiti kao vodič za najbolju praksu za organizacije koje treba da vrše praćenje procene rizika od prevare.

Preporuke za upotrebu Vodiča za upravljanje rizikom od prevara

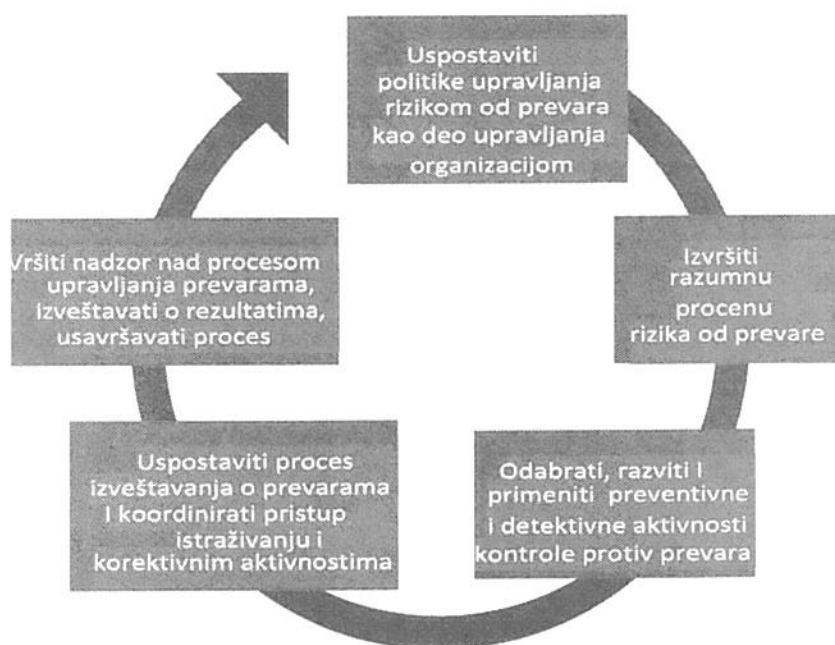
Vodič je dizajniran za upotrebu od strane bilo koje organizacije bez obzira na njen status javne, privatne, državne, akademske ili neprofitne organizacije, njene veličine ili oblasti poslovanja. Očigledno je da će svaka konkretna organizacija koja implementira principe, prilagoditi iste organizacionom upravljanju rizikom od prevara. Konkretno, manje organizacije i organizacije kojima upravlja vlasnik bez upravnih odbora, mogu prilagoditi vodič svojim posebnim okolnostima. Države takođe imaju različite strukture upravljanja, sa izabranim zvaničnicima, organima vlasti i političkim imenovanim osobama na visokom nivou.

Termini identifikovani u ovim poglavljima su generički i prilagodljivi organizaciji koja ih sprovodi. Na primer, kao što je već pomenuto, vodič koristi izraze „odbor“ ili „upravni odbor“ odnosno telo koje vrši opšti nadzor nad upravljanjem i organizaciono upravljanje, bez obzira na to kako se takvo telo zove u okviru određene organizacije.

Autori ovog vodiča preporučuju da organizacije koje primenjuju COSO okvir iz 2013. godine, primene ovaj vodič kao poseban, kompatibilan i sveobuhvatniji za konkretnu procenu rizika od prevare u organizaciji kao deo šireg programa ili procesa upravljanja rizikom od prevara. Taj pristup, pored procene rizika od prevare, obuhvata i upravljanje rizikom od prevare, osmišljavanje i sprovođenje aktivnosti kontrole protiv prevara, istragu i korektivne mere protiv prevara, kao i procenu i praćenje upravljanja rizikom od prevare. Kada se vodič primeni, njegovi rezultati će podržati i biće u skladu sa ukupnim COSO okvirom za 2013. godinu.

Ovaj strogi pristup rezultira stalnim, sveobuhvatnim procesom upravljanja rizikom od prevare kako sledi:

Slika 1. Stalni, sveobuhvatni proces upravljanja rizikom od prevare

Ovaj sveobuhvatni pristup prepoznaje i naglašava fundamentalnu razliku između slabosti internih kontrola koje rezultiraju **greškama** i slabostima koje rezultiraju **prevarom**. Fundamentalna razlika je **namera**. Organizacija koja jednostavno dodaje procenu rizika od prevare postojećoj proceni interne kontrole možda neće detaljno ispitati i identifikovati mogućnosti za namerne radnje koje su osmišljene za:

- prikazivanje pogrešnih finansijskih informacija
- prikazivanje pogrešnih nefinansijskih informacija
- Protivpravno prisvajanje imovine
- Vršenje nezakonitih radnji ili korupcija

Sprovođenje specifične i fokusirane procene rizika od prevare, kao zasebnog procesa upravljanja rizikom od prevare, pruža veću sigurnost da fokus procene ostaje na namernim radnjama.

Sveobuhvatni pristup će takođe verovatno rezultirati snažnijom i sveobuhvatnijom procenom rizika od prevare. Takođe, pruža dodatnu strukturu potrebnu za sveobuhvatno upravljanje rizikom od prevare. Ako organizacije koriste pojednostavljeni pristup (samo vrše procenu rizika od prevare), one mogu da kombinuju te rezultate sa rezultatima COSO okvira iz 2013. kako bi dale snažnije mehanizme prevencije i otkrivanja.

Upotreba za zainteresovane strane

Upravni odbor i Odbor za reviziju

Odbor sa dobrim performansama i angažovanjem razgovara sa višim rukovodstvom o odnosu prema Programu upravljanja rizikom od prevara subjekta i po potrebi obezbeđuje nadzor. Više rukovodstvo ima opštu odgovornost za dizajn i implementaciju Programa upravljanja rizikom od prevara, uključujući postavljanje tona na vrhu koji stvara način ponašanja (kulture) cele organizacije. Odbor uspostavlja politike i procedure koje objašnjavaju kako odbor obezbeđuje nadzor, uključujući definisanje očekivanja o integritetu i etičkim vrednostima, transparentnosti i odgovornosti za sprovođenje i rad Programa upravljanja rizikom od prevara. Više rukovodstvo obaveštava odbor o preostalim rizicima od prevare na osnovu svojih procena rizika, kao i o svim pojedinačnim slučajevima prevare ili sumnje na prevaru. Odbor potom postavlja delikatna pitanja rukovodstvu, po potrebi. Traži informacije od internih revizora, nezavisnih revizora, eksternih zainteresovanih i pravnih savetnika i koristi ove resurse po potrebi za istraživanje kako bi došao do odgovora bitnih za dobro funkcionisanje organizacije.

Više rukovodstvo

Više rukovodstvo procenjuje Program upravljanja rizikom od prevare subjekta u vezi sa ovim Vodičem za upravljanje rizikom od prevara, fokusirajući se na to kako organizacija primenjuje pet principa kao podršku svom Programu upravljanja rizikom od prevara. Takođe, oni procenjuju rizik od prevare u organizaciji u skladu sa principom 8 COSO okvira iz 2013.

Ostalo rukovodstvo i zaposleni

Rukovodioci i drugi zaposleni razmatraju kako sprovode svoje odgovornosti u skladu sa ovim vodičem i razgovaraju sa zaposlenima sa više iskustva o idejama za jačanje kontrole kako bi minimizirali rizik od prevare. Konkretnije, oni razmatraju kako postojeće kontrole utiču na relevantne principe u okviru pet komponenti upravljanja rizikom od prevara, kao i na princip 8 COSO okvira iz 2013. godine.

Interna revizija

Interni revizori pregledaju svoje planove interne revizije i način na koji organizacije primenjuju planove u vezi sa sprovođenjem ovog uputstva i Programa upravljanja rizikom od prevara. Interni revizori će pregledati ovaj vodič i razmotriti moguće uticaje promena programa upravljanja rizikom od prevara subjekta, procene, izveštavanja o upravljanju rizikom od prevare i sistema interne kontrole subjekta, na planove revizije.

Nezavisni revizori

U mnogim situacijama, nezavisni revizor je angažovan za reviziju ili ispitivanje efikasnosti klijentove interne kontrole nad finansijskim izveštavanjem, pored revizije finansijskih izveštaja organizacije. COSO okvir iz 2013. uveo je princip 8: organizacija razmatra rizik od prevare za postizanje ciljeva. Revizori mogu proceniti primenu ovog principa od strane subjekta koristeći ovaj vodič.

Druge profesionalne organizacije

Druge profesionalne organizacije koje pružaju uputstva o riziku od prevare u vezi sa operacijama, izveštavanjem i usklađenošću, mogu razmotriti svoje standarde i smernice poredeći ih sa ovim uputstvom. Sve strane imaju koristi, ukoliko se eliminiše raznolikost u konceptima i terminologiji.

Predavači

Pod pretpostavkom da vodič bude široko prihvaćen, njegovi koncepti i termini će se naći u univerzitetskim nastavnim planovima i programima.